

Levensmiddelen en cateringdiensten – Aanbevelingen in verband met Duurzaam Inkopen (GPP)

1. Toepassingsgebied

Dit document bevat aanbevelingen voor de **inkoop van levensmiddelen en cateringdiensten**.

Er worden specificaties voorgesteld voor de volgende productgroepen: groenten en fruit; aquacultuur-, zee-, vlees- en zuivelproducten; en dranken; en tevens voor de uitvoering van cateringdiensten.

Voor levensmiddelen gaan de **Kerncriteria** in op biologische productiemethoden en verpakkingsafval. De **Uitgebreide criteria** gaan ook in op andere aspecten, zoals de inkoop van levensmiddelen geproduceerd volgens normen inzake geïntegreerde productie¹, en dierenwelzijn.

Voor cateringdiensten gaan de **Kerncriteria** in op biologische levensmiddelen, afvalbeperking en gescheiden inzameling, terwijl de **Uitgebreide criteria** ook ingaan op aan het milieu gerelateerde selectiecriteria, het gebruik van papier en schoonmaakproducten, keukenapparatuur, voedingswaarde enz.

2. Belangrijkste milieueffecten

---

¹ Integrated crop management systems in the EU. Amended Final Report for European Commission DG Environment Submitted by Agra CEAS Consulting, mei 2002.
http://ec.europa.eu/environment/agriculture/pdf/icm_finalreport.pdf

Effect

- Eutrofiëring², verzuring³ en toxische gevolgen voor mens en milieu (planten en dieren) veroorzaakt door residuen van meststoffen en pesticiden in water, lucht, bodem en voeding
- Negatieve gevolgen voor de gezondheid van boeren wegens verkeerde behandeling en toepassing van bepaalde pesticiden en meststoffen
- Bodemerosie, ontbossing en verlies van biodiversiteit wegens verkeerde landbouwpraktijken en te intensieve veehouderij, bevissing en aquacultuur
- Dierenleed wegens een gebrek aan eerbied voor dierenwelzijn
- Hoog energie- en waterverbruik bij de productie en verwerking van levensmiddelen
- Verpakkingsafval

GPP-benadering

- Kopen van biologische levensmiddelen
- Kopen van levensmiddelen geproduceerd met systemen voor geïntegreerde productie
- Kopen van duurzaam geproduceerde aquacultuur- en zeeproducten
- Kopen van dierproducten geproduceerd met inachtneming van hoge dierenwelzijnsnormen
- Kopen van seizoensgebonden producten
- Kopen van losse of grotendeels met gerecycleerd materiaal verpakte producten
- Gebruiken van herbruikbaar bestek, servies, glaswerk en tafelkleden
- Gebruiken van milieuvriendelijke papierproducten
- Gescheiden inzamelen van afval en opleiding van medewerkers

→

² Eutrofiëring is de overmatige verrijking van waterlichamen (meren, riviermondingen of langzaam stromende wateren) met nutriënten, waardoor versnelde groei van planten (algen, ongewenste soorten, onkruid enz.) optreedt. Bij het afsterven en ontbinden van deze extra plantaardige biomassa neemt de hoeveelheid in het water opgeloste zuurstof af, hetgeen fataal kan zijn voor de organismen in het water (zoals vissen). Nutriënten kunnen afkomstig zijn uit allerlei antropogene (menselijke) bronnen, zoals meststofgebruik op de akkers, bodemerosie, atmosferische depositie van stikstof, lozingen van afvalwaterzuiveringsstations, en lozingen van onbehandeld stedelijk afvalwater.

³ Verzuring is de overmatige accumulatie van zwavel- en salpeterzuur in bodem, water en lucht als gevolg van zure depositie. Deze depositie is het gevolg van antropogene (menselijke) emissies van overwegend zwaveldioxide, stikstofoxiden en ammoniak, veroorzaakt door bijvoorbeeld het gebruik van dierlijke mest en andere bodemverbeteraars in de landbouw, en door industriële activiteiten. Zure depositie heeft negatieve gevolgen voor water, bossen en bodem. Het proces leidt bij bomen tot bladverlies en verzwakking; het kan de pH van bodem en water veranderen en daardoor zware metalen en andere schadelijke stoffen in omloop brengen die toxisch zijn voor de bodem en voor waterorganismen; en het kan schade toebrengen aan gebouwen en monumenten.

- Hoog verbruik van schoonmaakmiddelen en andere chemicaliën met een mogelijk negatief effect op de gezondheid van het keukenpersoneel en via het afvalwater op het milieu
- Hoog water- en energieverbruik door keukenapparatuur →
- Uitstoot van CO₂ en andere verontreinigende stoffen door vervoermiddelen ingezet voor cateringdiensten
- Minimaliseren van gebruik van gevaarlijke chemicaliën en gebruiken van milieuvriendelijke schoonmaak- en afwasproducten
- Kopen van keukenapparatuur die efficiënt is qua water- en energiegebruik
- Verbeteren van vervoerroutes, efficiënter maken van energiegebruik en terugdringen van de uitstoot door bij cateringdiensten ingezette voertuigen

3. Levensmiddelen – GPP-criteria

3.1 Levensmiddelen – Kern-GPP-criteria

Onderwerp
Inkoop van levensmiddelen (of een bepaalde groep levensmiddelenproducten) die ten minste deels van biologische oorsprong zijn.
Specificaties
1. [X]% van [hetzij een bepaalde productgroep, zoals zuivel, vlees of groenten, hetzij een lijst specifieke producten, bijv. aardappelen, tomaten, rundvlees of eieren] moet biologisch zijn geproduceerd in overeenstemming met Verordening (EG) nr. 834/2007. Controle: Producten met een communautair of nationaal biologisch keurmerk worden geacht te voldoen.
Gunningscriteria
Extra punten worden toegekend voor:
1. Biologische levensmiddelen: Meer producten zijn van biologische oorsprong dan minimaal vereist in de specificatie. Controle: Als hiervoor.
2. Verpakking: Percentage producten dat: <ul style="list-style-type: none"> • wordt geleverd in verzamel- en/of verzendverpakking die voor meer dan 45% bestaat uit gerecycleerd materiaal; • wordt geleverd in verpakking gemaakt van hernieuwbare grondstoffen; • niet als individuele porties wordt geleverd (enkelvoudige verpakking). Controle: De leverancier moet in een ondertekende verklaring aangeven aan welke van deze criteria kan worden voldaan. De aanbestedende dienst ziet tijdens de contractperiode toe op naleving en legt gepaste sancties op in geval van niet-naleving.

3.2 Levensmiddelen – Uitgebreide GPP-criteria

<p>Onderwerp</p> <p>Inkoop van levensmiddelen (of een bepaalde groep levensmiddelenproducten) waarvan een percentage biologisch en via geïntegreerde productie tot stand is gekomen en waarvan de verpakking tot een minimum beperkt is.</p>
<p>Specificaties</p> <p>De producten moeten voldoen aan de onder Kerncriteria vermelde specificatie.</p> <p>Bovendien:</p> <p>2. Moet van de overige, niet-biologische producten [X]% van [hetzij een bepaalde productgroep, zoals zuivel, vlees of groenten, hetzij een lijst specifieke producten, bijv. aardappelen, tomaten, rundvlees of eieren] tot stand zijn gebracht volgens de criteria van geïntegreerde of gelijkwaardige productiesystemen.</p> <p>Controle: Producten met een regionaal of nationaal keurmerk van geïntegreerde productie worden geacht te voldoen.</p> <p>Als de producten niet zijn gecertificeerd, moet de inschrijver middels gepaste documentatie (bijv. een lijst van de bij productie gebruikte chemicaliën, informatie over dierenwelzijn op boerderijen enz.) aantonen dat wordt voldaan aan elk van de eisen die gesteld worden in de regionale en/of nationale normen inzake geïntegreerde productie.</p>
<p>Gunningscriteria</p>

Er worden extra punten toegekend voor producten die beantwoorden aan de twee onder **Kerncriteria** vermelde gunningscriteria.

Verder worden extra punten toegekend voor producten die bovendien voldoen aan de volgende gunningscriteria:

2. Geïntegreerde productie: Meer producten zijn uit geïntegreerde productie afkomstig dan minimaal vereist in de specificatie.

Controle: Producten met een regionaal of nationaal keurmerk van geïntegreerde productie worden geacht te voldoen.

Als de producten niet zijn gecertificeerd, moet de inschrijver middels gepaste documentatie (bijv. een lijst van de bij productie gebruikte chemicaliën, informatie over dierenwelzijn op boerderijen enz.) aantonen dat wordt voldaan aan elk van de eisen die gesteld worden in de regionale en/of nationale normen inzake geïntegreerde productie.

3. Aquacultuur- en zeeproducten: Het aandeel aquacultuur- en zeeproducten dat tot stand is gebracht met duurzame praktijken en methoden zoals is vastgelegd in een toepasselijke norm voor duurzame visserij en aquacultuur.

Controle: Aquacultuur- en zeeproducten met een keurmerk voor duurzame visserij of aquacultuur worden geacht te voldoen. Ieder ander bewijs waaruit duidelijk blijkt dat de producten in overeenstemming zijn met de criteria van een relevant keurmerk voor duurzame visserij en aquacultuur, wordt ook aanvaard.

4. Normen inzake dierenwelzijn: Het aantal dierlijke producten tot stand gebracht met inachtneming van strenge normen voor dierenwelzijn op basis van nationale richtlijnen.

Controle: Producten die blijkens gepast bewijs beantwoorden aan relevante nationale vrijwillige normen die strenger zijn dan de verplichte wetgeving, zoals certificering door een erkende organisatie, worden geacht te voldoen. De inschrijver kan ook ander gepast bewijs van naleving van normen voor dierenwelzijn overleggen.

5. Verpakking: Percentage producten dat:

- Wordt geleverd in verzamel- en/of verzendverpakking die voor meer dan 45% bestaat uit gerecycleerd materiaal.
- Wordt geleverd in verpakking gemaakt met hernieuwbare grondstoffen.
- Niet als individuele porties wordt geleverd (enkelvoudige verpakking).

Controle: De leveranciers moeten in een ondertekende verklaring aangeven aan welke van deze criteria hun producten kunnen voldoen. De aanbestedende dienst ziet tijdens de contractperiode toe op naleving en legt gepaste sancties op in geval van niet-naleving.

3.3 Toelichting

Criteria voor geïntegreerde productie: Aangezien de criteria voor geïntegreerde productie niet internationaal zijn, zal per land moeten worden vastgesteld welke producten verkrijgbaar zijn met deze certificering, onder verwijzing naar relevante normen.

Aquacultuur- en zeeproducten: Gelet op de grote verscheidenheid aan keurmerken voor duurzame aquacultuur- en zeeproducten, is dit criterium tamelijk losjes gedefinieerd. Als alternatief zou ook gebruik kunnen worden gemaakt van de criteria van een specifiek keurmerk (informatie in het [background report](#)), mits alternatieve vormen van bewijs van naleving ook worden aanvaard.

Normen voor dierenwelzijn: In sommige landen van de EU heeft de nationale regering een vrijwillig certificeringssysteem ingevoerd ter verbetering van het dierenwelzijn. Waar dat is gebeurd, bieden dergelijke systemen aanbestedende diensten een nuttig controle-instrument.

% biologische levensmiddelen: De aanbestedende dienst moet specificeren hoe het percentage wordt beoordeeld: in volume, gewicht of bestede euro's.

Verpakking: Volgens artikel 3 van Richtlijn 94/62/EG van 20 december 1994 betreffende verpakking en verpakkingsafval, omvat “verpakking” uitsluitend:

- (a) verkoop- of primaire verpakking, dat wil zeggen verpakking die zo is ontworpen dat zij voor de eindgebruiker of consument op het verkooppunt een verkoopeenheid vormt;
- (b) verzamel- of secundaire verpakking, dat wil zeggen verpakking die zo is ontworpen dat zij op het verkooppunt een verzameling van een aantal verkoopeenheden vormt, ongeacht of deze als dusdanig aan de eindgebruiker of consument wordt verkocht, dan wel alleen dient om de rekken op het verkooppunt bij te vullen; deze verpakking kan van het product worden verwijderd zonder dat dit de kenmerken ervan beïnvloedt;
- (c) verzend- of tertiaire verpakking, dat wil zeggen verpakking die zo is ontworpen dat het verladen en het vervoer van een aantal verkoopeenheden of verzamelverpakkingen wordt vergemakkelijkt om fysieke schade door verlading of transport te voorkomen. Weg-, spoor-, scheeps- of vliegtuigcontainers worden niet als verzendverpakking beschouwd.

Gunningscriteria: De aanbestedende dienst moet in de aankondiging en de aanbestedingsstukken vermelden hoeveel extra punten worden toegekend per gunningscriterium. De gunningscriteria voor milieuaspecten dienen samen ten minste 10 tot 15 % van het totale aantal punten uit te maken.

Indien een criterium stelt dat de prestaties “beter” moeten zijn dan een bepaald minimum in de technische specificaties, worden punten toegekend in verhouding tot het verschil tussen offerte en specificatie.

4. Cateringdiensten – GPP-criteria

4.1 Cateringdiensten – Kern-GPP-criteria

Onderwerp
Contract voor cateringdiensten met inbegrip van de levering van levensmiddelen, waarbij een percentage van de producten van biologische herkomst is en milieuvriendelijk tot stand wordt gebracht.
Specificaties

Levensmiddelen

1. [X]% van in het kader van de diensten te leveren [hetzij een bepaalde productgroep, zoals zuivel, vlees of groenten, hetzij een lijst specifieke producten, bijv. aardappelen, tomaten, rundvlees of eieren] moet biologisch zijn geproduceerd in overeenstemming met Verordening (EG) nr. 834/2007.
Controle: Leveranciers die een milieukeur van ISO-type I voor restaurants overleggen, worden geacht te voldoen aan de criteria als zij het percentage biologische levensmiddelen specificeren dat zij in het kader van het contract zullen gebruiken. Een andere mogelijkheid is dat zij aangeven hoe zij denken aan hun verplichting te zullen voldoen binnen hun voorstel. Producten met een communautair of nationaal biologisch keurmerk worden geacht te voldoen.
2. [Indien de contractant de menu's bepaalt] De belangrijkste fruit-, groente- en zeeproducten die in het kader van de dienst worden gebruikt, moeten zo mogelijk seizoensgebonden zijn. Zie voor de aanbevolen richtlijnen de seizoenskalender in bijlage X [samen te stellen door de aanbestedende dienst].

Gunningscriteria

Extra punten worden toegekend voor:

1. Biologische levensmiddelen: Meer producten zijn van biologische oorsprong dan minimaal vereist in de specificatie.

Controle: Leveranciers die een milieukeur van ISO-type I voor restaurants overleggen, worden geacht te voldoen aan de criteria als zij het percentage biologische levensmiddelen specificeren dat zij in het kader van het contract zullen gebruiken. Een andere mogelijkheid is dat zij aangeven hoe zij denken aan hun verplichting te zullen voldoen binnen hun voorstel. Producten met een communautair of nationaal biologisch keurmerk worden geacht te voldoen.

2. Verpakking: Percentage producten dat:

- Wordt geleverd in verzamel- en/of verzendverpakking die voor meer dan 45% bestaat uit gerecycleerd materiaal.
- Wordt geleverd in verpakking gemaakt met hernieuwbare grondstoffen.
- Niet als individuele porties wordt geleverd (enkelvoudige verpakking).

Controle: Leveranciers die een milieukeur van ISO-type I voor restaurants overleggen, worden geacht te voldoen aan de criteria als het certificaat overeenkomt met bovenstaande eisen. Een andere mogelijkheid is dat de inschrijvers in een ondertekende verklaring aangeven aan welke van deze criteria zij kunnen voldoen. De aanbestedende dienst ziet tijdens de contractperiode toe op naleving en legt gepaste sancties op in geval van niet-naleving.

Contractbepalingen

1. Afvalproductie

- Ter beperking van de afvalproductie moeten levensmiddelen en dranken worden geserveerd met herbruikbaar bestek, glaswerk, servies en tafellinnen of bestek, servies of ander cateringgerei op basis van hernieuwbare grondstoffen.
- Bij uitvoering van de dienst geproduceerd afval wordt gescheiden ingezameld in overeenstemming met het inzamelsysteem van de overheid, dat onderscheid maakt tussen [noem hier de diverse afvalfracties volgens de plaatselijke regelgeving].

2. Vervoer

- De in het kader van de dienst in te zetten voertuigen moeten ten minste voldoen aan de voorschriften voor uitlaatemissies van Euro-4 of -IV. De leveranciers moeten een overzicht van de in het kader van de dienst in te zetten voertuigen verstrekken en daarin voor elk voertuig de technische gegevens en het desbetreffende emissieniveau opgeven.

4,2 Cateringdiensten – Uitgebreide GPP-criteria

Onderwerp
Contract voor cateringdiensten met inbegrip van de levering van levensmiddelen, waarbij een percentage van de producten van biologische herkomst is en middels geïntegreerde productie milieuvriendelijk tot stand wordt gebracht.
Selectiecriteria
De contractant moet aantonen technisch en professioneel in staat te zijn de milieuaspecten van het contract na te komen met behulp van: <ul style="list-style-type: none"> • een milieumanagementsysteem (MMS) voor cateringdiensten (zoals EMAS, ISO 14001 of gelijkwaardig, [andere officiële nationale of regionale systemen invoegen]) of • een milieubeleid voor cateringactiviteiten en werkvoorschriften en -procedures voor de milieuvriendelijke uitvoering van de dienst of • eerdere ervaring met de toepassing van milieubeheermaatregelen in vergelijkbare contracten of •
Specificaties
De cateringdiensten moeten voldoen aan de twee onder Kerncriteria vermelde specificaties. Daarnaast moeten zij beantwoorden aan de volgende specificaties:

Levensmiddelen

3. Van de overige, niet-biologische producten moet [X]% van [hetzij een bepaalde productgroep, zoals zuivel, vlees of groenten, hetzij een lijst specifieke producten, bijv. aardappelen, tomaten, rundvlees of eieren] tot stand zijn gebracht volgens de criteria van geïntegreerde of gelijkwaardige productiesystemen.

Controle: De leveranciers moeten aangeven hoe zij denken te voldoen aan deze verplichting. Producten met een regionaal of nationaal keurmerk voor geïntegreerde productie worden geacht te voldoen aan dit criterium. Als de producten niet zijn gecertificeerd, moet de inschrijver middels gepaste documentatie (bijv. een lijst van de bij productie gebruikte chemicaliën, informatie over dierenwelzijn op boerderijen enz.) aantonen dat wordt voldaan aan elk van de eisen die gesteld worden in de regionale en/of nationale normen inzake geïntegreerde productie.

4. Papierproducten

In het kader van de dienst te gebruiken papierproducten, zoals keukenpapier of papieren servetten, moeten gemaakt zijn van gerecycleerde of duurzaam beheerde niet-gerecycleerde vezels.

Controle: Producten met EU-milieukeur of een nationaal keurmerk worden geacht te voldoen, hoewel andere gepaste documentatie, zoals een technisch dossier van de fabrikant of testverslag, ook wordt aanvaard.

Gunningscriteria

Er worden extra punten toegekend voor cateringdiensten die beantwoorden aan de twee onder **Kerncriteria** vermelde gunningscriteria.

Verder worden extra punten toegekend voor cateringdiensten die bovendien voldoen aan de volgende gunningscriteria:

3. Geïntegreerde productie: Meer producten zijn uit geïntegreerde productie afkomstig dan minimaal vereist in de specificatie.

Controle: De leveranciers moeten aangeven hoe zij denken te voldoen aan deze verplichting. Producten met een regionaal of nationaal keurmerk voor geïntegreerde productie worden geacht te voldoen aan dit criterium. Als de producten niet zijn gecertificeerd, moet de inschrijver middels gepaste documentatie (bijv. een lijst van de bij productie gebruikte chemicaliën, informatie over dierenwelzijn op boerderijen enz.) aantonen dat wordt voldaan aan elk van de eisen die gesteld worden in de regionale en/of nationale normen inzake geïntegreerde productie.

4. Aquacultuur- en zeeproducten: Het aandeel van voor de uitvoering van de dienst te gebruiken aquacultuur- en zeeproducten (in vergelijking met de totale hoeveelheid ingekochte aquacultuur- en zeeproducten) dat tot stand is gebracht met duurzame praktijken en methoden zoals is vastgelegd in een toepasselijke norm voor duurzame visserij en aquacultuur.

Controle: De leveranciers moeten binnen hun voorstel aangeven hoe zij denken aan hun verplichting te zullen voldoen. Aquacultuur- en zeeproducten met een keurmerk voor duurzame visserij of aquacultuur worden geacht te voldoen. Ieder ander bewijs waaruit duidelijk blijkt dat de producten in overeenstemming zijn met de criteria van een relevant keurmerk voor duurzame visserij en aquacultuur, wordt ook aanvaard.

5. Normen inzake dierenwelzijn: Het aandeel voor uitvoering van de dienst te gebruiken dierlijke producten die zijn geproduceerd met inachtneming van strenge normen voor dierenwelzijn op basis van nationale richtlijnen.

Controle: De leveranciers moeten binnen hun voorstel aangeven hoe zij denken aan hun verplichting te zullen voldoen. Producten die blijkens gepast bewijs beantwoorden aan relevante nationale vrijwillige normen die strenger zijn dan de verplichte wetgeving, zoals certificering door een erkende organisatie, worden geacht te voldoen. De inschrijver kan ook ander gepast bewijs van naleving van normen voor dierenwelzijn overleggen.

<p>6. Apparatuur: De apparatuur moet aan de volgende criteria voldoen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voor uitvoering van de dienst te gebruiken koelers en vriezers mogen geen ozonafbrekende stoffen (HCFK's en HFK's) bevatten. - De gebruikte apparatuur voldoet aan een of meer van de volgende normen voor energiezuinigheid, voor zover bestaand: Energy Star, energie-etiket van de EU (klasse A) of [andere nationale normen] of gelijkwaardig. - De efficiëntie van het watergebruik van de apparatuur beantwoordt aan het EU-etiket (klasse A) of gelijkwaardige normen. <p>Controle: De leveranciers moeten een lijst van voor de uitvoering van de dienst te gebruiken apparaten verstrekken en per apparaat het desbetreffende etiket vermelden, of anderszins aantonen dat aan de criteria wordt voldaan.</p>
<p>7. Schoonmaakproducten: De voor de uitvoering van de dienst te gebruiken schoonmaakproducten moeten aan de volgende criteria voldoen: (<i>Kerncriteria invoegen uit het document Schoonmaakproducten en -diensten – Aanbevelingen in verband met groene overheidsopdrachten (GPP)</i>).</p> <p>Controle: (<i>Kerncriteria controle uit het document Schoonmaakproducten en -diensten – Aanbevelingen in verband met groene overheidsopdrachten (GPP) invoegen</i>).</p>
<p>Contractbepalingen</p> <p>De contractant moet voldoen aan de twee onder Kerncriteria vermelde contractbepalingen.</p> <p>Daarnaast moet hij beantwoorden de volgende contractbepalingen naleven:</p>
<p>3. Scholing van medewerkers</p> <ul style="list-style-type: none"> • De cateringmedewerkers moeten worden geschoold in beperking, beheer en gescheiden inzameling van afval, evenals in productinformatie (herkomst, milieu- en maatschappelijke aspecten van de producten). Na gunning van het contract presenteert de contractant een scholingsprogramma en na beëindiging van het contract verstrekt hij de aanbestedende dienst een verklaring over de scholing gevolgd door zowel nieuw als vast personeel.
<p>4. Beheer van de dienst</p> <ul style="list-style-type: none"> • [Indien geen selectiecriteria zijn opgenomen] De contractant ziet erop toe dat, waar mogelijk, de voor de uitvoering van de dienst gebruikte levensmiddelen op een zo milieuvriendelijk mogelijk wijze zijn geproduceerd. De contractant moet daarom binnen het eerste halfjaar van het contract in elk geval voor de volgende gebieden beschikken over gestructureerde, gedocumenteerde milieuprocedures: <ul style="list-style-type: none"> - Beoordeling van de belangrijkste milieuaspecten van de verleende dienst - Keuze, verwerking en conservering - Beperking en gescheiden inzameling van afval - Beperking van energie- en waterverbruik bij bereiding en vervoer van levensmiddelen - Scholing.

4.3 Toelichting

% biologische levensmiddelen: De aanbestedende dienst moet specificeren hoe het percentage wordt beoordeeld: in volume, gewicht of bestede euro's.

Criteria voor geïntegreerde productie: Aangezien de criteria voor geïntegreerde productie niet internationaal zijn, zal per land moeten worden vastgesteld welke producten verkrijgbaar zijn met deze certificering, onder verwijzing naar relevante normen.

Seizoensgebonden producten: Seizoensgebonden producten zijn producten die in de open lucht worden verbouwd in het gebied waar ze worden ingekocht. De aanbestedende dienst zal een door haar gemaakte of bestaande kalender van seizoensgebonden regionale producten als bijlage bij de aanbesteding moeten voegen, en daarin aangeven in welke maanden de belangrijkste producten (vooral groenten en fruit maar ook zeeproducten) in de regio in de open lucht worden verbouwd/gevangen. De producten hoeven evenwel niet echt uit de regio te komen.

Aquacultuur- en zeeproducten: Gelet op de grote verscheidenheid aan keurmerken voor duurzame aquacultuur- en zeeproducten, is dit criterium tamelijk losjes gedefinieerd. Als alternatief zou ook gebruik kunnen worden gemaakt van de criteria van een specifiek keurmerk (informatie in het [background report](#)), mits alternatieve vormen van bewijs van naleving ook worden aanvaard.

Normen voor dierenwelzijn: In sommige landen van de EU heeft de nationale regering een vrijwillig certificeringssysteem ingevoerd ter verbetering van het dierenwelzijn. Waar dat is gebeurd, bieden dergelijke systemen aanbestedende diensten een nuttig controle-instrument.

Verpakking: Volgens artikel 3 van Richtlijn 94/62/EG van 20 december 1994 betreffende verpakking en verpakkingsafval, omvat “verpakking” uitsluitend:

- (a) verkoop- of primaire verpakking, dat wil zeggen verpakking die zo is ontworpen dat zij voor de eindgebruiker of consument op het verkooppunt een verkoopheenheid vormt;
- (b) verzamel- of secundaire verpakking, dat wil zeggen verpakking die zo is ontworpen dat zij op het verkooppunt een verzameling van een aantal verkoopheenheden vormt, ongeacht of deze als dusdanig aan de eindgebruiker of consument wordt verkocht, dan wel alleen dient om de rekken op het verkooppunt bij te vullen; deze verpakking kan van het product worden verwijderd zonder dat dit de kenmerken ervan beïnvloedt;
- (c) verzend- of tertiaire verpakking, dat wil zeggen verpakking die zo is ontworpen dat het verladen en het vervoer van een aantal verkoopheenheden of verzamelverpakkingen wordt vergemakkelijkt om fysieke schade door verlading of transport te voorkomen. Weg-, spoor-, scheeps- of vliegtuigcontainers worden niet als verzendverpakking beschouwd.

Gunningscriteria: De aanbestedende dienst moet in de aankondiging en de aanbestedingsstukken vermelden hoeveel extra punten worden toegekend per gunningscriterium. De gunningscriteria voor milieuaspecten dienen samen ten minste 10 tot 15 % van het totale aantal punten uit te maken.

Indien een criterium stelt dat de prestaties “beter” moeten zijn dan een bepaald minimum in de technische specificaties, worden punten toegekend in verhouding tot het verschil tussen offerte en specificatie.